

Remiss. Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner

Sammanfattning

Region Skåne har beretts möjlighet att yttra sig över Statskontorets rapport Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (2025:7).

I rapporten föreslås ändringar av kommunallagen. Rapporten belyser också andra frågor och föreslår ytterligare utredningar. Region Skåne instämmer inte i att det skulle finnas ett behov av att ändra kommunallagen. Däremot instämmer Region Skåne huvudsakligen i vad som i övrigt anförs.

Tillägg till kommunallagen 6 kap 1 §

I rapporten föreslås ett tillägg till kommunallagen 6 kap. 1 § som tydliggör att styrelsens uppsikt inbegriper kontroll och uppföljning av privata utförare. Detta sägs förbättra förutsättningarna för styrelsen att prioritera området högre.

Eftersom det redan framgår att området ingår i styrelsens uppsikt bedömer Region Skåne att förutsättningarna inte förbättras av ett särskilt omnämnande i lagen. Lagstiftning bör vara så precis och samtidigt kortfattad som möjligt. Mot bakgrund av det angivna ser Region Skåne inte att det finns behov av den komplettering som föreslås.

Ny reglering i kommunallagen 10 kap 1 §

Vidare föreslås en ny paragraf i kommunallagen 10 kap. 1 §. Innebörden är att styrelsen årligen till fullmäktige ska rapportera om sitt arbete och resultat kopplat till sin uppsikt av kommunens eller regionens uppföljning och kontroll av privata utförare. Detta ska ge styrelsen goda förutsättningar att förmedla en helhetsbild av verksamheten till fullmäktige. Det innebär samtidigt en inskränkning av självstyret.

Fullmäktige har redan idag enligt gällande rätt möjlighet att ställa krav på redovisning. För att motivera en inskränkning av självstyret bör det värde som skapas genom

åtgärden vara stort. Region Skåne ser inte att värdet som skapas av kravet på redovisning, kompenserar för den inskränkning av självstyret som det samtidigt innebär och instämmer därför inte i förslaget.

På sid 71 sägs att förslaget innebär en särlösning genom att peka ut ett särskilt område för uppsikt och att motsvarande redan görs för viss annan verksamhet. "Det skulle kunna få som konsekvens att regeringen anser att fler områden kan vara av sådan karaktär att styrelsens uppsikt behöver regleras särskilt." Region Skånes uppfattning är att en sådan utveckling riskerar att öka den administrativa bördan samtidigt som självstyret minskar. Skäl talar för återhållsamhet med införande av särlösningar.

Det aktuella förslaget är ofinansierat. Sedda var för sig kan konsekvenserna av ofinansierade nya skyldigheter i olika lagstiftningsärenden framstå som små. Samtidigt kan den praktiska samlade påverkan bli kännbar, när många mindre skyldigheter införs parallellt. Region Skåne betonar vikten av att regeringen kontinuerligt beaktar helheten i detta avseende, inte bara delarna.

Om förslaget blir lag vill Region Skåne påminna om möjligheten att samtidigt se över nu befintliga lagkrav på redovisning till fullmäktige. Liksom det kan övervägas att införa nya krav, kan det övervägas att avskaffa dem. Den samlade administrativa bördan bör inte öka.

Övriga förslag och iakttagelser

Leverantörsregister och leverantörskontroll

Konkurrensverket och Bolagsverket arbetar med uppdrag som – genomförda – kan bidra till att stärka motståndskraften mot välfärdsbrott. Det handlar dels om utredande av förutsättningar för inrättande av ett nationellt leverantörsregister, dels om utvecklandet av en struktur för samordnad registerkontroll. Dessutom ska upphandlingslagstiftningarna och LOV kompletteras. Region Skåne ser positivt på detta.

I sammanhanget vill Region Skåne också påminna om behovet av en förändring av sekretessreglerna i OSL för att underlätta möjligheter till avtalsuppföljning genom granskning av patientjournaler.

Kompletterande statlig granskning

Det föreslås att regeringen bör överväga att utreda behovet av kompletterande statlig granskning till kommunernas och regionernas kontroll och uppföljning av privata utförare. Granskningen ska inriktas på att motverka välfärdsbrott och utgöra ett komplement till den kommunala revisionen.

Region Skåne bedömer att en sådan granskning blir resurskrävande utan att nödvändigtvis skapa motsvarande värde. Region Skåne instämmer därför inte i denna del av förslaget. Region Skåne välkomnar dock ett mer omfattande stödande arbete på

området från de statliga myndigheternas sida, till exempel genom tillgängliga system för effektiv kontroll, uppföljning samt kompetenshöjande insatser.

Utreda hinder mot brottsanmälan

Statskontorets rapport innehåller ett förslag om att utreda hinder för kommuner och regioner att anmäla välfärdsbrott.

BRÅ:s rapport Välfärdsbrott mot kommuner och regioner (BRÅ 2022:1) omfattar en noggrann genomgång av hur regioner och kommuner hanterar frågan om polisanmälan. Betydande kunskaper finns alltså redan på området. En ny utredning skulle dock kunna bidra med information om tjänstepersoners tveksamhet till att göra anmälningar av rädsla för att utsättas för otillåten påverkan.

Med hänvisning till BRÅ:s rapport anger Statskontoret att de brottsbekämpande myndigheterna tenderar att prioritera ned de misstänkta brott som anmäls av ett antal angivna orsaker.

Region Skåne föreslår att en eventuell utredning granskar vilket inflytande rädsla för otillåten påverkan kan ha på huruvida brottsanmälningar görs och frågan om den enskilda tjänstepersonens säkerhet. Men därutöver bör utredningen fokusera på frågan om hur de brottsbekämpande myndigheterna kan arbeta för att prioritera välfärdsbrott högre. Kunskapen om varför kommuner och regioner inte gör brottsanmälan finns redan.

Svårigheterna att upptäcka och hindra läkare som missbrukar förskrivningsrätt

Slutligen belyser rapporten att regionerna har specifika utmaningar i kontroll och uppföljningsarbetet gällande läkare som missbrukar sin förskrivningsrätt. Region Skåne instämmer och vill lyfta följande.

En missbrukad förskrivningsrätt är en utmaning, dels för att den är en patientsäkerhetsrisk, dels för att den genererar onödiga läkemedelskostnader. Oegentlig förskrivning kan vara en indikation och bidra till att upptäcka oseriösa aktörer med kopplingar till organiserad brottslighet. Det ska dock poängteras att oegentlig läkemedelsförskrivning inte alltid utgör ett välfärdsbrott i syfte att ge ekonomisk vinning. Region Skånes erfarenhet är att det även kan handla om kunskapsbrist hos vårdgivaren, informationsbrist eller invanda arbetssätt som är svåra att ändra.

Att upptäcka signaler på förskrivning av omotiverat stora mängder av begärliga läkemedel, felaktig användning av läkemedelssubventioner, oförklarliga snabba och avvikande förändringar och höga förmånskostnader kräver resurser och kompetens. Den stora utmaningen för regionerna är att gå vidare och agera på signaler utifrån hur regelverken ser ut idag, till exempel avseende arbetsplatskoder.

Mot bakgrund av detta välkomnar Region Skåne både Riksrevisionens rapport (RiR 2023:23) och den pågående Utredningen om läkemedelsförskrivning (S 2024:07).

Carl Johan Sonesson
Ordförande

Lars-Åke Rudin
Regiondirektör